

SĂMĂNĂTORUL

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru instituții și autorități anual . . . 200 Lei
Pentru particulari { anul întreg . . . 100 Lei
jumătate de an . . . 60 Lei
trei luni . . . 30 Lei

Centralizarea culturală

Marile sacrificii ce se pretind țării noastre pentru păstrarea unei bune rânduieli în gospodăria publică se simt nu numai în viața individuală a cetățenilor, ci și în ființarea așezămintelor de stat. O serie întreagă de instituții urmează să fie desființate, fiindcă greutățile financiare ne constrâng la cele mai mari economii. Intre aceste instituții ocupă un loc de frunte „școala” care pierde multe din cuiburile de cultură, ce erau menite să crească și ridice tinerele dornic de carte.

Un spirit de centralizare strânsă, face ca tocmai instituțiile provinciale să sufere mai mult pe urma regimului de economii. Lumea socotește că așezămintele dela periferie nu au importanță așa de mare pentru progresul învățământului, ca școlile așezate la centru și de-aceia nu miră pe nimeni, că față cu concepția generală — instituțiile din orașe și comune sunt în mare suferință.

Dacă duhul acesta ar fi adevărat — ar însemna, că provincia n'are cine știe ce capacitate culturală față de centrul, care e chemat să predominescă. Azi, cași în trecut centrele — capitale de județ — luptă pentru păstrarea monopolului cultural. E un fel de-a gândi, ce depășește în egoism toate celelalte puteri organizate în stat.

Ca să nu ne documentăm, decât de exemplele ce le găsim la noi acasă. Ori-ce scrutător logic al situației geografice și de așezare a naționalităților din județ rămâne uimit de îngrămădirea nesănătoasă de școli și instituții la Tg.-Mureș — câtă vreme centrele firește înspre cari gravitează populațiunea românească sunt părăsitate în voia sorții.

Nimeni nu s'a îngrijit ca Reghinul, care e un admirabil punct de întâlnire a tuturor văilor și câmpiei românești, n'are cu ce să-și satisfacă avântul cultural, decât un gimnaziu de stat cu trei clase și două școli primare.

Statul cheltuiește din budgetul său sărac milioane pentru susținerea de școli multiple la Tg.-Mureș și Reghinul române comu-

nă mașter tratată în toate privințele. Dacă nu mă'nșel era vorba chiar și de desființarea spitalului — care e o instituție din cele mai admirabil organizate pe țara întreagă.

Față cu această mentalitate se împune o revizuire serioasă a procedurilor de până acum. Odată și odată trebuie să i se recunoască Reghinului celui mai românesc din județ și trebuie să îi se cedeze din vreme așezăminte-

le culturale de care are nevoie în dezvoltarea sa. Să treacă dela Tg.-Mureș la Reghin instituțiile — cari zece ani n'au reușit să crească în cuprinsul lor o procentualitate mai mare de zece la sută elevi români.

De dragul centralizmului exagerat și neiertat nu e permis să sufere o populație întreagă în aspirațiile sale de cultură și progres.

Dr. Alexandru Ceușianu

Societăți și grupări în Reghin

Realitatea, că în Reghin sunt o serie de asociații, pe diferite categorii sociale unele, este un indiciu clar, că toată lumea simțește nevoia și necesitatea de a se lucra social în sensul scopurilor pe care și l-au fixat societățile.

O privire fugară în sufletul omenească descoperă scrutătorului că în viața spirituală a înșilor, considerați fie particular-individual, fie colectiv, se petrece o continuă vibrație și fermentație proprie ființei sufletești. Prin fermentația spirituală naște idea. De făurirea unei idei pentru clipa ce vine, nimeni nu poate scăpa. Oamenii sub acest raport se deosebesc numai prin făurirea ca estensiune a ideilor. Simțul social, de asociere, îndrumă spiritul la formularea ideilor analoge. Trăirea în colectivism mărește puțința de creație și formulare a ideilor cari câștigă și estensiune și emploare. O și mai puternică vibrație, o agitație a intelectului și a sentimentului, produsă prin comunicare dela om la om, puțință pe care a oferă asociațiile, produc chiar idea cea mai desăvârșită, idealul — scop societar și acesta se pronunță prin glasul unui individ care a prins nuanța comună din idea ivită în sufletul colectiv. Iată marele profit cel-dă comunicarea sufletească prin viața socială. Imboldul spre viața socială e firesc în om, câștigul cel-poți avea atârna dela feliul cum înțelegi a îndruma și a pune în acțiune sufletul.

Idealul pe care și l-au fixat masele românești după împlinirea idealului național nu este greu de recunoscut; e unul pentru toți și anume cel cuprins sub numele de progres.

Progres cultural urmărește „Astra”; progres cultural-moral „Reuniunea Femeilor Române”; progres cultural-social „Reuniunea Meseriașilor Români”; progres cultural-social „Reuniunea Intelectualilor” și acelaș ideal pare a fi înscris și pe steagul proaspetei grupări de coriști români.

Nu diferă societățile prin scop și nici că diferă prin mijloace; întru-

câtva societatea femeilor — și nici că se poate altfel — are înscrisă drept obiectiv și caritabilitatea resfrântă în special asupra copiilor săraci. Toate societățile însă lucrează asupra aceluiaș subiect: omul.

Cunoașterea în întregime a scopului este de mare însemnătate; prin cunoașterea clară a țintei, lupta e pe jumătate câștigată.

Cel obișnuit a fi un soldat disciplinat în coloanele de luptă pentru progres, se bucură de interdependența dintre instituțiile cari au acelaș scop, și vede totatătea batalioane, cari vor lovi acelaș dușman.

Când fiecare soldat știe pentru ce se bate, generalului îi este înlesnită puțința de întocmire a concursului și reciprocității în acțiune și biruința nu e departe. Generalul suprem va apare, până atunci să privim clar realitatea și să ne coordonăm.

Sprijin reciproc, sărire în ajutor la timpul recerut sunt deocamdată desiderate cari se impun. P.

O ultimă viziune a lumii de Tolstoi, 1910

Pe suprafața oceanului sorții omenești văd ridicându-se infuriată fantoma înfiorătoare a unei femei desbrăcate. În urma ei lasă pustiu și moarte. Numele-i este comercializm. În gura-i se ghemuește fumul aface-rilor necinstite, vocea-i de bronz se aseamănă cu a aurului, privirea-i aruncă otrava invidiei asupra popoarelor, ce cad jertfă acestui monstru. Și văd, are trei brațe gigantice, fluturându-i în fiecare cele trei torțe ale corupției.

Prima torță e simbolul războiului, pe care această fată mare o poartă din oraș în oraș, din țară în țară.

Deși corăspunde flăcării fulgerătoare a patriotismului, sfârșitul totuși peste tot e numai tunuri și arme. Pe a doua torță pălpăie flacăra bigo-

Viața culturală la Reghin

Munca și oboseala depusă pe tărâm cultural, n'are pretenție la recunoștință. Ceea ce se desăvârșește în numele culturii, este însăși opera societății — indiferent dacă unii sau alții trudesc zile și nopți în interesul realizării unei festivități, unei conferințe, unei conveniri. Gradul de perfecțiune ce-l pot atinge asemenea evenimente sociale, dovedesc înălțimea culturii la care a putut pătrunde societatea.

Faptele îmbucurătoare ce se petrec de-o vreme încoace la Reghin, dovedesc un spor de armonie în societatea românească. Datorită unei inițiative fericite luate de Reuniunea Femeilor române în fruntea căreia lucrează cu mult suflet și înțelegere Dna Nuși Mera, s'au aranjat ceaiurile în fiecare Sâmbătă seara. Sunt simple conveniri, dar adevărat prilej de întâlnire a lumii românești din Reghin. Grija primitoare a doamnelor, cari țin la dispoziția oaspeților ceaiul gustos cu kakes — a sporit sentimentul de bună simțire în așa măsură, că localul casinei intelectualilor devine neîncăpător. Nu trebuie să pomenim că beneficiul material al acestor conveniri se varsă în fondul de ajutorare al copiilor și femeilor sărace.

Pe acelaș răboj rămâne să încreștăm festivalul desăvârșit ce ni l-a oferit Dna Pop Julia harnica directoră a grădiniței de copii în ziua de 3 Decembrie 1930. Servind acelaș scop nobil, de-a împărtăși pe cei săraci cu daruri de Crăciun micii copilași, au arătat adevărate minuni de destoinicie și cuminenție. Nu știi ce să admiri mai mult: cântările, dans-

tismului și a ipocriziei, cu care întinde foc numai altarelor bisericilor sfințite; sămburele perfidiei și a fanatismului îl poartă în sine, aprinde orice fire ce află în calea sa și le însoțește până la mormânt.

Marele incendiu se va naște în 1912, va aprinde țările din sud-estul Europei și în 1914 se va transforma într-o groaznică catastrofă. În acest an văd în flăcări și sânge întreaga Europă și aud horcățul de moarte a câmpurilor de bătae. În 1915 va păși pe scena sângeroasei drame un nou Napoleon din Nord. Un bărbat care cu tot contingentul mic al armatei sale îi va reuși a ținea în gheare cea mai mare parte a Europei până în 1925.

La sfârșitul războiului se va începe o nouă eră politică. Unele rege, împărății se vor stinge, popoarele își vor forma o nouă societate, o societate, a națiunilor; nu vor rămânea decât patru rase: anglo-saxona, latina, slava și mongola. După 1925 văd mari schimbări

urile, recitățile sau piesele, cari toate, toate au reușit stărnind ropote de aplause din mijlocul publicului prea numeros ce umplea sală mare a hotelului orășenesc.

În fața unei săli totată de pline și însuflețite, a decurs și festivalul de 1 Decembrie a. c. organizat ca în fiecare an de despărțământul „Astrei”. Neobositul director al spitalului Dr. Eugen Nicoară, președintele despărțământului, a reușit să compună cu dl director a gimnaziului Aurel Pop un program vrednic de toată lauda. Mai ales reținem frumoasele cântări executate de corul înghelat de finăru profesor Botezan, care s'a produs pentru întâia dată în noua sa organizare, fiind răsplătit cu aplause calde de publicul încântat.

Nu mai puțin îmbucurătoare sunt conferințele organizate pentru cunoașterea istoriei românești de către Societatea Meseriașilor români din Reghin. Răscolirea trecutului de către iscusii conferențieri, a dat material bogat pentru însuflețirea auditorului, pe care l'am dori să fie din Duminecă în Duminecă tot mai numeros.

Intențiile bune, cari se desprind din această bogată activitate culturală, vor reuși de bună seamă să adune toate suflarea românească din oraș în jurul acestor manifestări. Obolul de contribuție ce-l dau ascultătorii, servește tot binelui public și ca să dăm o pildă grăitoare despre aceasta ne întoarcem de iznov la Reuniunea Femeilor Române, care aranjează pe ziua de Sâmbătă, 20 Decembrie a. c. orele 4 d. m. în sala cea mare a hotelului orășenesc distribuirea darurilor de Crăciun. Va fi o sărbătoare înălțătoare, când vor fi împărțși așa cum s'au împărțșit an de an copiii și femeile sărace, cu daruri multe de Crăciun din rodul activității culturale. Acolo unde spiritul de caritate se manifestă în forme atât de înduioșătoare — cum se dovedește în sânul societății românești — putem fi mândri și satisfăcuți. De-aceea ne adresăm tuturor acelorora, cari stăruiesc pe calea cea bună să sporească munca și activitatea lor în interesul încheșării cât mai depline a societății. Să fim cu toții un gând și un suflet la faptele bune.

Cronicar

Informațiuni

— **REDACTIONALE.** Modesta noastră muncă intelectuală ce-o depunem în ogorul națiunii depe aceste plăiuri, prin gazeta „Sămănătorul”, — a fost un stimulent pentru mulți din intelectualii din loc și jur. Aceasta ne-o confirmă faptul, că am fost rugați să înmulțim paginile „Sămănătorului”. Cu începutul noului an 1931, gazeta noastră va apare regulat în patru pagini, de trei ori la lună. Vom consacra două pagini din fiecare număr, vieții literare-culturale. Nădăduim, că în urma strângerei rândurilor intelectualilor noștri și a înțelegerii din partea masei cititoare, cărora nu le cerem decât trimiterea modestului obol, cu care susținem flacăra acestei foi, vom ajunge la un scop demult dorit: să asigurăm existența „Sămănătorului”. Anul al VII-lea în care intrăm plini de bucurie și speranțe, ne dă garanții, că avântul nostru tineresc va fi sprijinit de toată suflarea românească.

— De Crăciun „Sămănătorul” va apare în 8 pagini, cu un material literar-cultural și informativ foarte bogat. Rugăm pe colaboratorii noștri să ne trimită manuscrisele cât mai curând.

— **Convocare.** Membrii căminului de ucenici din Reghin sunt convocați pe ziua de 21 Decembrie 1930 (Duminecă) orele 3 p. m. în localul propriu din piața Regele Ferdinand în adunare generală extraordinară. La ordinea zilei: Darea de seamă a comitetului căminului de ucenici și Votarea bugetului.

— **Societatea Meseriașilor Români**, va aranja cu ocazia sărbătorilor de Crăciun îndatinatul festival cultural, care ne promite a fi în anul acesta deosebit de reușit. Corul va participa cu celebra operă a lui Vidu „Sezătoarea” și o comedie franceză „Tichia chinezească” de Franc Nohaiu, tradusă de dl Dr. Alex. Ceușianu președintele societății.

— **Leac împotriva fumatului.** Mulți se plâng că ar dori să se lepede de fumat, dar nu pot. N'au voință zic unii. Pentru a scăpa de această boală este bine să fierbi într'o oală tutun, după ce apa a devenit galbenă, pui în ea să fierbă sămânță de bostan.

în sentimentele de religiozitate. Torța a doua a incendiat bisericile. Ideile etice aproape vor dispărea, umanitarismul însă va ucide oricel sentiment moral. Și atunci va apare un nou reformator, care va curăți lumea de relicvele monoteismului și va întemeia templul pantheismului. Corp, suflet, spirit se contopesc și văd cu bucurie începutul unei ere mai bune, mai etice.

Omul, care e chemat la această misiune, e de origine slavomongolă, deja umblă pe pământ, e om înzestrat cu o neobișnută putere de voință. Misiunea, care i s'a încredințat dela puteri mai mari, încă nu și-o realizează.

Și văd flacăra torței a treia, care și-a început deja ruinarea legăturilor familiare; a legilor artei și moralei, a raporturilor dintre bărbat și femeie, ceea ce rasele privesc asociații de proză, arta însă se degenerază.

Curențele politice și religioase au zguduit fundamentul spiritual al națiunilor, numai o infirmă parte a mai rămas neatinsă de flăcările pustiitoare. Războaie antinaționale în Europa,

cele de clasă în America și a raselor în Asia, au împedat cu o jumătate de secol progresul cultural.

Și totuși în mijlocul acestui secol, văd pășind din sânge latin un erou al literaturii și artei, care va curăți lumea de praful rămășițelor vechi. Aceasta-i lumina simbolizmului, care va stânge torța comercializmului. În locul polygamiei și monogamiei pășește poetogamia și la baza legăturii, care va unii popoarele, va veni concesiunea vieții poetice. Și văd înțelepciunea națiunilor crescând pe zi ce merge, până când vor ajunge acolo încât amăgitoarea femeie după aceasta nu va juca rol decât ca o simplă fantomă.

Și va veni vremea când religia ipocrită și arta desfrânată își vor pierde efectul.

Evoluția vieții, e progresul corporal și spiritual dela cele mai simple până la formele cele mai complicate. Umbra vieții ce se întinde mai încolo, o văd în formă spirituală. O singură mișcare a mânei comercializmului și istoria umană își începe o nouă eră.

Trad. de Simeon Rusu

De câte ori îți vine să fumezi mănânci din aceste semințe și în scurtă vreme te vei vindeca de boala fumatului. Lucrul acesta l'a încercat un srașnic fumător, care acum e mândru că s'a desvâțat de tutun.

— **Câte limbi se vorbesc în Europa.** Conform ultimelor date statistice, se vorbesc în total în Europa 120 mii limbii diferite din cari însă numai 68 sunt vorbite de peste 100 mii oameni și numai 37 de mai mult de un milion. Limba cea mai răspândită e cea germană, vorbită de către 80 milioane 903 mii europeni; urmează cea rusă cu 70,254.000 cea engleză 47,001.000; cea italiană cu 40,307.000 cea franceză cu 39,841.000. Dacă luăm și celalaltă continente, limba chineză stă în frunte cu 400 milioane oameni cari vorbesc; urmează hindustana cu 260 milioane; engleza cu 170 milioane; iar limba germană și rusă se cam compensează cu 80 milioane fiecare.

Nou! A apărut: **EPISTOLA ALBĂ** comedie în 2 acte de **Al. Ceușianu**

Se află de vânzare la toate librăriile și la redacție **Pretul 60—Lei**

No. 1352—1930. 1014

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul portărel de pe lângă judecătoria mixtă Reghin, public că în baza deciziei No. G. 8588—1930 al judecătoria mixtă Reghin în favoarea reclamantului Szabados Pavel repr. prin avocat Dr. Emil Wermescher pentru incasarea creanței de 1289 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 15 Decembrie 1930 ora 4 la fața locului în Filpișul-mare unde se vor vinde prin licitație publică 2 cai, 1 căruță, 2 hamuri în valoare de 8000 Lei în lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 25 Noembrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 1158/3—1930. 1015

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul portărel de pe lângă judecătoria mixtă Reghin public, că în baza deciziei No. G. 7890—1930 al judecătoria mixtă Reghin în favoarea reclamantului Adriatică de Asigurare repr. prin adv. Dr. Emil Wermescher pentru incasarea creanței de 632 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 20 Decembrie 1930 la orele 1 p. m. în comuna Jabeșița unde se vor vinde prin licitație publică caii, căruță, hamuri în valoare de 7000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 25 Noembrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

Nou! A apărut: **Flori de Mai** de **S. RUSU**

De vânzare la redacție și la „Librăria Nouă”, Reghin **Pretul 40—Lei.**

No. 393—1930. 1018

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc prin aceasta public, că în baza deciziei No. G. 4071—1930 a judecătoria rurale Teaca în favorul reclamantului Vajda Gheorghe reprezentat prin adv. Dr. Aurel Cățianu din Teaca pentru incasarea creanței de 5500 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 18 Decembrie 1930 orele 15 p. m. la fața locului în comuna Stupini unde se vor vinde prin licitație publică judiciară cai, căruță, grâu și cucuruzi în valoare de 21 000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Teaca, la 2 Decembrie 1930.

Al. Orbok, delegat jud.

PRIMĂRIA ORAȘULUI REGHIN

No. 6225—1930. 1019

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 17 Ianuarie 1931 se va ține în localul Primăriei orașului Reghin, camera No. 8 (Serviciul tehnic), licitație conform art. 88—110 din Legea asupra Contabilității publice, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construcție (lucrările profesionale) împreună cu terminarea construcției brute a școlii primare de stat No. 1 din Reghin.

Elaboratul tehnic al lucrărilor se poate vedea zilnic între orele 11-12 la Serviciul tehnic al orașului, Primărie, etaj camera No. 8

Sunt invitați toți aceia cari doresc a lua parte la licitație că și înainteze ofertele în plicuri sigilate și prevăzute cu garanția de 50% a prețului oferit în numărul sau efecte garantate de stat, până la ora 10 a zilei fixate, la mâna comisiunii de licitație.

Reghin, la 28 Noembrie 1930.

Primar: ss. I. Popescu.

Secretar general: ss. Graffius.

No. 1378/3 exec. 1930.

Publicație de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Judecătoria Mixtă Reghin, public că în baza deciziei No. G. 15107/926 a Jud. Mixtă Reghin în favorul reclamantului Anarham Iacob reprezentat prin adv. Dr. Alexandru Ceușianu pentru incasarea creanței de 5000 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 19 Decembrie 1930 orele 5 p. m. la fața locului în Milășel unde se vor vinde prin licitație publică: 1 oglindă în valoare de 12.000 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 2 Decembrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 1195/3—1930 1016

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel pe lângă judecătoria mixtă Reghin public, că în baza deciz. No. G. 7841/1930 a judecătoria mixtă Teaca în favoarea reclamantei Cassa Generală de Economie repr. prin Dr. Iosif Keppich avocat pentru incasarea creanței de 2000 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 19 Decembrie 1930 la orele 10 a. m. în comuna Solovăstru unde se vor vinde prin licitație publică cai, mobile, mașină de cusut în valoare de 6300 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 3 Decembrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 866/3—1930. 1014-a

Publicație de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Judecătoria Mixtă Reghin, public că în baza deciziei No. 6369/1930 a Jud. Mixtă Reghin în favoarea reclamantului fabr. Uleuite, de Lacuri și Vopsele repr. prin avocat Dr. Emil Wermescher pentru incasarea creanței de 6751 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 23 Decembrie 1930 orele 5 p. m. la fața locului în Reghin unde se vor vinde prin licitație publică mobile, trăsura, sanie jileu din fier în valoare 59.000 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 2 Decembrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.